

Znamenitosti na Sv. Kumu.

Na raznih božjih potih slovenske naše domovine se dobí zvonov, o katerih veruje národ, da se zgodí vse, česar si želiš tedaj, ko pozvanjaš ž njimi. Taki zvonovi so n. pr. na Bledu, pri sv. Antonu na Šmarijini gori, na Dobravi i. t. d. Tudi na Kumu — „Sveti Kum“ ga nazivlje romar — (župnija Dobovec, 1219 *m* abs. viš.) v cerkvi Sv. Jošta visí tak zvon. Zlasti ob vélikem shodu, ki se vrší vsako leto o sv. Jerneji in traja po štiri do pet dnij, poje ta zvon neprestano dan in noč. Tehta nekamo 200—250 *kg*. Na klobuku ima napis: Sancta Agnes ora pro nobis †. Na sredi sta vpodobljena bl. sv. Devica in sv. Jožef. Spodi ob robu pa se čita: Michael Remer Labaci me fecit 1638. Napisa sta izvedena z latinskimi majuskulami.

Na zadnji strani jedinega oltarja, ki je od kamena, vzidan je v tej cerkvi kamenit, poslikan basrelief, kažoč duhovnika. Okraski — arabeske — so mu gotske, in delo mora biti vsaj iz 15. veka. Bržkone je ta ploskorez lik sv. Jošta, ki je nekđaj krasil stari oltar. — Leta 1684. se je zgradil v tej cerkvi kor z riznico (zagrado).

Jednak ploskorez je vzidan tudi za oltarjem druge, večje cerkve, posvečene sv. Neži, in res tudi predstavlja to svetnico. Glava ji je pod vratom odbita.

Ta cerkev ima tri oltarje, izmed katerih sta véliki in desni izdelana od kamena, dočim ima levi samó menzo kamenito, a gorenji del mu je lesen. Kamenita leca ima lik oktogona, in na nji so naslikani obrazi treh blagovestnikov — četrtega, sv. Matevža, nedostaje. Pojedini deli, zlasti med slikami, so ji lepo pozlačeni, oziroma poslikani. Leca ima letnico 1662.

Ob desni strani vélikega oltarja opaziš ogromno voščeno svečo, ki se prižiga še dandanes pri vsaki maši. Darovali so jo nekđaj ex voto dolenjski Kostanjevci povodom velike povodnji. Nedavno še se mi je pripovedovalo na Kumu, da bi bilo Kostanjevici grozno gorjé, ko bi se to pustilo v nemar, namreč, ko bi se pozabilo prižgati óno svečo pri maši, preplavljeno bi bilo mesto takoj.

Leta 1679. so zgradili kor in obe riznici v tej cerkvi.

V zvoniku, poleg cerkve samó zase stoječem, ki se je zgradil 1672. leta, visita dva zvonova z napisi v latinskih majuskulah. Manjši ima na klobuku v prvi vrsti: † A fulgure et tempestate libera nos Domine. Za tem je lik odprte roke, a za njo: Sup A: R: R: Johannes Rosman loci parochus. (Ta Rožman je bil župnik v Svibnjem, kamor je nekđaj pripadala podružnica Sv. Neže na Kumu). Zvon nosi podobe treh svetnikov, katerih nisem mogel razbrati; dalje óno sv. Neže, oznanjenja bl. Device in sv. Trojico, venčajočo

Mater božjo. Spodi ob robu je napis: Johann Christian Riser hat mich gegossen zv Crainbvr̄g'ano 1767; poleg njega je zopet odprta roka. Zvon utegne imeti 25 starih stotov.

Vélikemu neznatno večjemu zvonu slóve napis na klobuku: Ecce crvcem D-ni nostri Jesv Christi fugite partes adversae. V drugi vrsti: Sv̄b A: R: D: Filipo Jacopo Cepvl (Čebul je bil takisto župnik svibenjski) loci paroch̄o. Zvon nosi podobo sv. Neže, nji na strani podobi dveh škofov; dalje žalostno Mater božjo s Kristom v naročaji in z dvema angeljema ob strani; potem Krista razpetega, ob razpelu dva angelja, a pod njim je Marija Magdalena. Na desni in levi strani te skupine sta dva majhna medaljona; levi kaže meni neznan grb, a desni lik nekega vladike, in naposled skupino sv. Ivana Kresnika, sv. Andreja in sv. Florijana. Spodi na robu je napis: In nomen der aller hailigsten Draifolticait bin ich dvrch das faier geflossen S. Agnes zv ern hat mich Johann Christian Riser ge gossen zv Crainbvr̄g anno 1753.

Národ pripoveduje o tem zvonu, da sta ga samó dva vola, in celó jako lahko, privlekla na goro. —

Znano je tudi, da se je za turških bojev s Kuma dajalo znamenje, kadar je vrag krščanstva prihrul v dežel. V to zvrho se je zažigal tedaj góri velikanski kres, viden daleč na vse strani.

V zvoniku še lahko opaziš strelne line, ostaline nekdanjih krutih časov. A sedaj so zazidane.

Harambaša.

Graščine in hiše rodovine Valvasorjeve na Kranjskem.

Spisal P. pl. Radics.

(Konec.)

Posestva barona Ivana Vajkarda Valvasorja.

Vrnivši se z znanstvenega potovanja, poročil se je naš kronist v svojem 31. letu (dné 10. julija 1672. leta) z Ano Rosino Grafenweško in dva meseca pozneje (dné 27. septembra 1672. leta) je kupil od barona Franciška Albrehta Khaysella grad Wagensberg¹⁾, tedaj že razrušeni grad Lichtenberg²⁾ poleg Wagensberga in grad Črni Potok, ne daleč odtod.³⁾

¹⁾ III. (XI.) 622. ²⁾ III. (XI.) 339. ³⁾ III. (XI.) 517.